

INGEZONDEN.

TIBIA VARA DOOR RACHITIS.

Hoewel ik het met collega WALLER eens ben, dat spierafwijking, meer dan men algemeen aanneemt, tot skeletverkrummingen aanleiding kan geven, is het voorbeeld, dat hij in het vorig nummer van dit *Tijdschrift*, bldz. 920, aanhaalt, om zijn meening in dat opzicht te staven, m. i. al zeer ongelukkig gekozen.

Wanneer hij zegt, dat in zijn geval „de lichaamslast alleen — *gelijkelijk over beide beenen verdeeld* ¹⁾ — ontoereikend is geweest, een verkrumming te doen optreden”, dan is aan zijn aandacht ontsnapt, dat, tengevolge der doorgestane poliomyelitis en de daaruit voortvloeiende atrophie en insufficiëntie van talrijke spiergroepen van het rechter been, dit beentje zijn beteekenis als steun- en standbeen belangrijk moet hebben ingeboet, terwijl, als onmiddellijk gevolg hiervan, het linker been *bovenmatig* zal zijn belast. Ik behoef, om dit te bewijzen, slechts de aandacht te vestigen op den zich daar ontwikkeld hebbenden platvoet. Als collega WALLER zijn geval als voorbeeld had willen stellen, hoe overmatige belasting in staat is sterke vormen van rachitische beenverkrumming te veroorzaken, had hij niet duidelijker kunnen spreken.

s-Gravenhage, 11 Maart 1916. J. GERARD MILO.

BERICHTEN.

Wetten, Besluiten, Officiële verslagen, enz.

Vrouwenarbeid in het winkelbedrijf.

Onder leiding van den directeur-generaal van den arbeid is op aandrang van minister TALMA in 1909 een begin gemaakt met een onderzoek naar den arbeid van vrouwen in het winkelbedrijf. Thans is een verslag van dit onderzoek verschenen als n°. 19 der uitgaven van de Directie van den Arbeid, onder den titel: „De arbeid van vrouwen en meisjes in het winkelbedrijf, benevens eenige mededeelingen omtrent dit laatste”. De directeur-generaal van den arbeid was zoo vriendelijk, onze redactie een exemplaar daarvan toe te zenden, met verzoek de aandacht onzer lezers hierop te vestigen.

Uit den aard der zaak ligt de inhoud van dit geschrift niet rechtstreeks op geneeskundig gebied, maar ieder geneesheer komt maar al te vaak in aanraking met patiënten, wier klachten berusten op overmatig lange werktijden, dan dat hem een onderzoek daarnaar geen belang zou inboezemen.

Het onderzoek heeft geloopt over 2482 winkels in 34 verschillende gemeenten van ons land, waarin 5855 vrouwelijke bedienden werkzaam waren. In het algemeen bleek, dat in de industriesteden, waar veel vrouwen en meisjes werkzaam zijn, de arbeidstijden in het winkelbedrijf niet hooger dan 13 uur werden opgevoerd. De meeste lange werktijden werden gevonden in de kleine steden van het Gooi. De zeer lange werktijden komen daarentegen alleen voor in de groote steden, waar het nachtleven zooveel sterker ontwikkeld is; arbeidstijden van 16 uur en langer werden toch alleen vastgesteld te Amsterdam, Haarlem en Rotterdam. Hierbij moet in aanmerking worden genomen, dat Amsterdam onderzocht werd, vóórdat de verordening op de verplichte winkelsluiting was ingevoerd; daarna, in 1915, werd aldaar een tweede

¹⁾ Ik cursiveer.